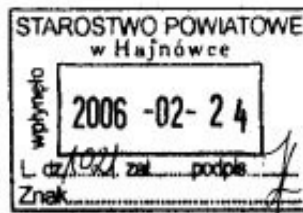

Załącznik Nr 6

Hajnówka dnia 2006.02.24

Państwowy Powiatowy
Inspektor Sanitarny
w Hajnówce
17-200 Hajnówka, ul. Piłsudskiego 10
tel. 085 682 28 09, fax 682 29 89

Przewodniczący

Rady Powiatu Hajnówka

Mikołaj Michałuk

JA
24.02.06
[Signature]

PPIS - 0231/1/06

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Hajnówce przesyła w załączeniu „Ocenę stanu sanitarnego Powiatu Hajnowskiego za rok 2005”.

Załącznik szt. 1

Państwowy Powiatowy
Inspektor Sanitarny w Hajnówce
mgr inż. Irena Augustyniak
[Signature]

Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Hajnówce
17-200 Hajnówka ul. Piłsudskiego 10
tel. 085 682 28 09, fax 682 29 89

STAN SANITARNO – HIGIENICZNY

POWIATU HAJNOWSKIEGO

W ROKU 2005

Hajnówka dnia 2006.02.24

I. CZĘŚĆ OGÓLNA

Głównym celem Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest ochrona zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych, zapobieganie powstawaniu chorób, w tym zakaźnych i zawodowych poprzez sprawowanie zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego oraz prowadzeniu działalności przeciwepidemicznej w zakresie chorób zakaźnych i innych chorób powodowanych warunkami środowiska, a także prowadzeniu działalności oświatowo zdrowotnej.

W ramach zadań ustawowych Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Hajnówce w 2005r. podejmował szereg działań zmierzających do poprawy stanu sanitarnego powiatu hajnowskiego i zdrowotności jego mieszkańców. Działania te były planowane w oparciu o potrzeby regionu oraz wskazania jednostek nadrzędnych.

Zakres działania

Zakresem działania Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Hajnówce objęty był obszar o powierzchni 1624 km², w skład którego wchodzi 8 gmin i 2 miasta. Liczba ludności według stanu na dzień 31.12.2004r. wynosiła 48956.

Zadania wynikające z ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz z wytycznych Głównego Inspektora Sanitarnego i Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w 2005r realizowane były przez 28 pracowników zatrudnionych w Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Hajnówce.

W 2005 roku w ewidencji Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Hajnówce znajdowało się ogółem 809 obiektów, w których pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej przeprowadzili ogółem 1878 kontroli. W wyniku przeprowadzonych kontroli, w celu poprawy stanu sanitarnego obiektów wydano ogółem 746 decyzji administracyjnych nakazujących usunięcie stwierdzonych naruszeń, w tym sporządzono 4 decyzje wstrzymujące działalność zakładów z powodu rażących zaniedbań zagrażających zdrowiu ludzkiemu.

W stosunku do osób nie przestrzegających obowiązujących przepisów pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Hajnówce nałożyli 81 grzywien w drodze mandatu karnego na kwotę 9710 zł. Ponadto w ramach prowadzonego nadzoru do właścicieli kontrolowanych jednostek, zarządów gmin i miast wystosowano 101 wystąpień i ocen higienicznych, w których podkreślano zaistniałe problemy i zalecano jak najszybsze usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości.

Od mieszkańców powiatu hajnowskiego w 2005 roku wpłynęło 40 doniesień dotyczących głównie złej jakości żywności, nieprzestrzegania warunków sanitarnych w zakładach oraz zanieczyszczenia środowiska. Powyższe doniesienia były szczegółowo i terminowo rozpatrywane. Większość doniesień była uzasadniona.

W ramach prowadzonego nadzoru sanitarnego, Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Hajnówce współpracowała z Inspekcją Weterynaryjną i Policją.

Sprawy mające istotne znaczenie w zakresie zapobiegania chorobom zakaźnymi i nadzoru nad warunkami zdrowotnymi żywności i żywienia były na bieżąco przekazywane i wyjaśniane z Powiatowym Lekarzem Weterynarii.

II. OCENA STANU SANITARNEGO POWIATU HAJNOWSKIEGO ZA ROK 2005

1. Sytuacja epidemiologiczna w zakresie chorób zakaźnych.

W 2005 roku zanotowano wzrost liczby zachorowań na salmonellozy pod postacią zatruc pokarmowych. Zarejestrowano 42 przypadki zachorowań – zapadalność obliczana na 100 tysięcy mieszkańców wynosiła 84,9, podczas gdy w województwie podlaskim – 48,0, z czego 23 przypadki wykryto w 1 ognisku masowego zatrucia pokarmowego. Ponadto w 2005 roku nadzorem epidemiologicznym PSSE objęto 19 nosicieli pałeczek *Salmonella*.

Wystąpiły 4 ogniska masowych zatruc pokarmowych, szczegółowe dane liczbowe dotyczące zachorowań przedstawiono w tabeli nr 1.

Tabela nr 1

Lp.	Liczba zachorowań	Liczba osób hospitalizowanych	Liczba osób objętych nadzorem epidemiologicznym (łącznie z chorymi)
1	3	3	3
2	23	15	44
3	3	3	7
4	7	6	9

Pierwsze ognisko masowego zatrucia pokarmowego dotyczyło zachorowań w mieszkaniu prywatnym. Czynnikiem etiologicznym było *Clostridium botulinum*. Źródłem zakażenia były konserwy mięsne produkcji własnej, zaś nośnikiem zakażenia było nieprzestrzeganie higieny przy produkcji przetworów.

Drugie ognisko masowego zatrucia pokarmowego dotyczyło zatrucia 23 osób w mieszkaniu prywatnym, zaś spowodowane było pałeczkami *Salmonella Enteritidis*. Źródłem zakażenia były jaja, zaś nośnikiem zakażenia ciasta, które niewłaściwie przygotowano, nie zachowując higieny osobistej i właściwych warunków w czasie produkcji, przechowywania i transportu.

Trzecie ognisko masowego zatrucia pokarmowego dotyczyło zatrucia 3 osób w mieszkaniu prywatnym, zaś spowodowane było pałeczkami *Escherichia coli* i *Salmonella Enteritidis*. Domniemanym nośnikiem zakażenia był tatar, niewłaściwie przygotowany, bez zachowania podstawowych zasad higieny osobistej oraz właściwych warunków produkcji (jaja nie były myte i nie wyparzone).

Czwarte ognisko masowego zatrucia pokarmowego dotyczyło zatrucia 7 osób w mieszkaniu prywatnym, spowodowane było pałeczkami *Salmonella Enteritidis*. Prawdopodobnie źródłem zakażenia były jaja, zaś nośnikiem tatar i krem do tortu, które były niewłaściwie przygotowywane z surowych jaj.

W związku z podejrzeniem lub nosicielstwem pałeczek *Salmonella* w roku 2005 wydano 8 decyzji administracyjnych nakazujące odsunięcie osób od wykonywanej pracy.

Powiat hajnowski jest obszarem endemicznym chorób przenoszonych przez kleszcze – kleszczowego zapalenia mózgu i boreliozy. Zestawienie zachorowań na przestrzeni 5 lat przedstawiono w tabelach nr 2 i nr 3.

Tabela nr 2 Zachorowania na kleszczowe zapalenie mózgu

Rok	Liczba zachorowań	Zapadalność powiat hajnowski	Zapadalność wojewódzka
2001	19	36,1	8,1
2002	9	17,2	5,7
2003	34	65,1	13,1
2004	12	24,2	9,4
2005	9	18,2	7,6

W 2005 roku na kleszczowe zapalenie mózgu zachorowało 9 osób, wszystkie przypadki były hospitalizowane. Zachorowało 5 osób ze środowiska miejskiego oraz 4 osoby ze środowiska wiejskiego. Zachorowania wystąpiły w następujących grupach wiekowych:

- 10 – 14 lat – 1 przypadek
- 30 – 39 lat – 1 przypadek
- 40 – 49 lat – 1 przypadek
- 50 – 59 lat – 1 przypadek
- ponad 60 lat – 5 przypadków

Nie rejestrowano zachorowań wśród osób szczepionych p/kleszczowemu zapaleniu mózgu.

Tabela nr 3 Zachorowania na boreliozę

Rok	Liczba zachorowań	Zapadalność powiat hajnowski	Zapadalność wojewódzka
2001	109	207,0	37,6
2002	60	114,9	29,4
2003	115	220,2	43,9
2004	100	202,0	48,2
2005	74	149,6	63,2

Stwierdzono następujące postacie zachorowań na boreliozę:

- postać stawowa: 42 przypadki,
- postać neurologiczna: 4 przypadki,
- rumień wędrujący: 28 przypadków.

Na terenie powiatu hajnowskiego w roku sprawozdawczym zanotowano 26 przypadków zachorowań na świerzp, zapadalność wynosiła 52,6, (województwo – 55,4). W roku ubiegłym zachorowało 16 osób. W 2005 roku w środowisku miejskim zachorowało 15 osób, w wiejskim – 11 osób. Zachorowania występowały na przestrzeni całego roku, we wszystkich grupach wiekowych. Najmłodsza chora osoba była w wieku 2 lata, najstarsza 74 lata. Zaobserwowano 1 ognisko rodzinne - 3 przypadki zachorowań w domu prywatnym w Białowieży. Pozostałe przypadki to zachorowania pojedyncze.

W 2005r. korzystnie kształtowała się sytuacja epidemiologiczna wirusowego zapalenia wątroby WZW typu A. Natomiast zarejestrowano 1 przypadek zachorowania na WZW typu B – zapadalność 2,0 (województwo wynosiła 1,9) i 2 przypadki zachorowań na WZW typu C – zapadalność 4,0 (województwo 2,3). Żadna z osób chorych nie była szczepiona p/WZWB.

W kartotece PSSE w Hajnówce zarejestrowanych jest 152 nosicieli antygenu HBs, w tym 19 po przechorowaniu WZW typu B. W 2005 roku zarejestrowano 8 nowych nosicieli, w tym 2 nosicieli wykryto wśród dawców krwi, 6 nosicieli wykryto w ramach badań diagnostycznych. Ponadto zarejestrowanych jest 44 nosicieli antygenu HCV. W 2005 roku zarejestrowano 9 nowych nosicieli, w tym 6 nosicieli wykryto wśród dawców krwi, 3 nosicieli wykryto w ramach badań diagnostycznych.

W bieżącym roku zanotowano 97 pokąsań przez zwierzęta, w tym przez psy znane – 62, psy nieznanne – 27, koty – 6 oraz przez szczura, nietoperza. Dla porównania w poprzednim roku opracowano 107 przypadków pokąsań. W 2005 roku 9 osób zaszczepiono p/wścieklicznie, ponieważ były one podejrzane o zakażenie wirusem wściekliczyny z powodu kontaktu z następującymi zwierzętami: koty, nietoperz, szczur i psy (pokąsanie przez w/w zwierzęta lub kontakt z ich śliną).

W 2005r zanotowano 1 przypadek zachorowania na brucelozę oraz 1 przypadek zachorowania na jersiniozę. Przypadek brucelozy był prawdopodobnie zawleczony z Turcji.

Tabela nr 4 Zestawienie liczby zachorowań i współczynników zapadalności w latach 2004-2005 w powiecie hajnowskim

Jednostka chorobowa		2004		2005	
		Zachorowania	Wskaźnik zapadalności, *	Zachorowania	Wskaźnik zapadalności*
Salmonellozy - zatrucia pokarmowe		15	30,3	42	84,9
Inne bakteryjne zakażenia jelitowe	wywołane przez <i>E. coli</i> inną i BNO	-	-	1	2,0
	wywołane przez <i>Yersinia enterocolitica</i> lub <i>pseudotuberculosis</i>	-	-	1	2,0
	inne określone i nie określone	19	38,4	13	26,3
Inne bakteryjne zakażenia jelitowe u dzieci do lat 2		16	226,9	9	127,1
Inne bakteryjne zatrucia pokarmowe nie określone		4	8,1	4	8,1
Lamblioza (giardioza)		8	16,0	12	24,3
Wirusowe i inne określone zakażenia jelitowe (ogółem)	nieżyt jelitowy wywołany przez rotawirusy	417	95,0	32	64,7
	inne wirusowe zakażenia jelit	-	-	9	18,2
Wirusowe i inne określone zakażenia jelitowe u dzieci do lat 2		28	395,5	29	409,6
Biegunka i zapalenie żołądkowo-jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu u dzieci do lat 2		9	127,1	19	268,4
Bruceloza	ogółem	-	-	1	2,0
	nowe zachorowania	-	-	1	2,0
Krzusiec		4	8,1	23	46,5
Posocznica	gronkowcowa	2	4,0	2	4,0
	inna i nieokreślona	-	-	1	2,0
Róża	ogółem	2	4,0	5	10,1
Borelioza z Lyme		100	202,0	74	149,6
Styczność i narażenie na wściekliznę/potrzeba szczepień		4	8,1	9	18,2
Wirusowe zapalenie mózgu	przenoszone przez kleszcze	12	24,2	9	18,2
	inne określone	1	2,0	-	-
	nie określone	-	-	2	4,0
Wirusowe zapalenie opon mózgowych w innych chorobach		-	-	3	6,1
Ospa wietrzna		56	113,0	176	355,7
Wirusowe zapalenie wątroby	typu B – ostre	4	8,1	1	2,0
	typu C	-	-	2	4,0
Świnka		30	60,6	124	250,6
Mononukleoza zakaźna		2	4,0	4	8,1
Grzybice	grzybice skóry (dermatofitozy)	1	2,0	3	6,1
	kandidiozy	-	-	1	2,0
Toksoplazmoza		12	24,3	10	20,2
Owsica		23	46,0	20	40,4
Toksokaroza		2	4,0	2	4,0
Świerzb		16	32,3	26	52,6
<i>Mycoplasma pneumoniae</i> jako przyczyna chorób		-	-	1	2,0
Bakteryjne zapalenie opon mózgowych i/lub mózgu	w innych chorobach objętych MZ-56	-	-	1	2,0
	inne i nie określone	-	-	1	2,0
Zapalenie płuc o etiologii zakaźnej		280	560,0	11	22,2
Inne zatrucia	lekami, preparatami farmakologicznym, substancjami biologicznymi	31	62,7	38	76,8
	alkoholem	14	28,3	19	38,4
	innymi substancjami zazwyczaj nie stosowanymi w celach leczniczych	5	10,1	2	4,0

*Zapadalność liczona na 100 tys. ludności

Biegunki u dzieci do lat 2 – zapadalność liczona na 10 tys. i grupę wiekową

W ramach przygotowania powiatu hajnowskiego do działań na wypadek wystąpienia chorób szczególnie niebezpiecznych prowadzone jest monitorowanie zagrożeń epidemiologicznych w wytypowanym zakładzie (Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Hajnówce „Hajmed”). Zwyżki zachorowań, jak również przypadków chorób spowodowanych czynnikiem egzotycznym nie stwierdzono.

Szczegółowe zestawienie zachorowań oraz zapadalność na wybrane choroby zakaźne za 2004 i 2005 rok przedstawia tabela nr 4.

2. Ocena wykonawstwa szczepień ochronnych.

Na terenie działania Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Hajnówce w roku 2005 świadczenia w zakresie szczepień ochronnych prowadziło 6 jednostek organizacyjnych: SP ZOZ w Hajnówce, NZOZ „HAJMED” w Hajnówce, NZOZ „UNIMED” w Kleszczelach, NZOZ „UNIMED” w Czeremsze, NZOZ w Czyżach i Gabinet Lekarza Podstawowej Opieki Zdrowotnej w Hajnówce. W w/w jednostkach szczepienia ochronne były wykonywane w 35 punktach szczepiennych, które były odpowiednio wyposażone w niezbędny sprzęt.

Naruszeń ciągłości łańcucha chłodniczego w punktach szczepiennych podczas dystrybucji szczepionek nie stwierdzono.

W roku 2005 przeprowadzono analizę wykorzystania preparatów szczepionkowych wielodawkowych, która przedstawia się następująco: wykorzystanie szczepionki BCG nieznacznie spadło z 23% do 21%, tuberkuliny Rt₂₃ również nieznacznie spadło z 49% do 46,2%, szczepionki Polio Sabin nieznacznie wzrosło z 54% do 59,6% w porównaniu do roku poprzedniego. Niski odsetek wykorzystania preparatów szczepionkowych wielodawkowych jest wynikiem małej liczby dzieci podlegających szczepieniu w poszczególnych rocznikach.

W punktach szczepiennych istniały warunki bezpiecznego wykonywania szczepień ochronnych. Kwalifikacyjne badanie lekarskie dzieci przed każdym szczepieniem przeprowadzali lekarze posiadający przeszkolenie w zakresie szczepień ochronnych. Szczepień ochronnych dokonywały pielęgniarki również posiadające przeszkolenie w zakresie szczepień. Dokumentacja szczepienna we wszystkich punktach szczepiennych była założona i prowadzona prawidłowo.

Wykonawstwo szczepień ochronnych poza istniejącymi p/wskazaniami lekarskimi stałymi i czasowymi przebiegało na bieżąco.

W roku 2005 zanotowano 2 przypadki niepożądanych odczynów poszczepiennych po szczepieniu Td i szczepieniu BCG noworodkowym.

3. Ocena stanu sanitarnego zakładów opieki zdrowotnej

a) ocena stanu sanitarnego

W powiecie hajnowskim w 2005r. funkcjonowało 45 obiektów, w tym 10 niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej.

W wyniku kontroli ustalono, że jedynie pomieszczenia NZOZ „Pielęgniarska Opieka Domowa” s.c. w Siemiatyczach Oddział w Hajnówce, który udziela świadczeń w domu pacjenta, spełniają obowiązujące wymagania określone w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 22.06.2005r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać pod względem fachowym i sanitarnym pomieszczenia i urządzenia zakładu opieki zdrowotnej (Dz. U. Nr 116 poz. 985 z późn. zm.).

Publiczny i niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej przygotowały programy dostosowawcze do wymogów zawartych w w/w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 22.06.2005r.

W porównaniu do roku poprzedniego stwierdzono znaczną poprawę stanu sanitarno-technicznego placówek tj.: Wiejski Ośrodek Zdrowia w Nowoberezowie, NZOZ „HAJMED”

w Hajnówce, NZOZ w Czyżach, Dział Rehabilitacji Przychodni Rejonowej nr 1 w Hajnówce, Przeprowadzony został również remont niektórych oddziałów i pomieszczeń szpitala, a mianowicie: w części aseptycznej oddziału położniczo – ginekologicznego z rooming-in, w pomieszczeniach prosektorium i kuchni głównej szpitala.

Ponadto na poprawę stanu technicznego pomieszczeń zakładów opieki zdrowotnej, w wielu zakładach prowadzone jest postępowanie administracyjne nakazujące odnowienie pomieszczeń, a mianowicie:

A. Lecznictwo zamknięte

- Szpital SP ZOZ w Hajnówce ul. Lipowa 190 i 11 Listopada 20/18, ze względu na:

- * brudne sufity z odpryskami farby i ubytkami tynków,
- * powierzchnie futryn drzwiowych i stolarki okiennej trudne do utrzymania w czystości,
- * odpryski farby i ślady rdzy na instalacjach,

B. Lecznictwo otwarte

- Przychodnia Rejonowa Nr 1 w Hajnówce ul. Piłsudskiego 10, ze względu na:

- * brudne sufity z odpryskami farby i ubytkami tynków w większości pomieszczeń ośrodka,
- * stolarka okienna trudna do utrzymania w czystości

- Przychodnia Specjalistyczna w Hajnówce ul. Lipowa 190, ze względu na:

- * brudne sufity z odpryskami farby i ubytkami tynków w większości pomieszczeń
- * powierzchnie stolarki okiennej i drzwiowej trudne do utrzymania w czystości,
- * odpryski farby na instalacjach

- Gminny Ośrodek Zdrowia w Białowieży ul. Tropinka 37, ze względu na:

- * brudne sufity z odpryskami farby i ubytkami tynków w większości pomieszczeń ośrodka,
- * powierzchnie futryn drzwiowych i stolarki okiennej trudne do utrzymania w czystości,
- * odpryski farby i ślady rdzy na instalacjach,

- Gminny Ośrodek Zdrowia w Czeremsku ul. Kolejowa 6, ze względu na:

- * brudne sufity ze śladami wilgoci w większości pomieszczeń ośrodka,

- Gminny Ośrodek Zdrowia w Dubiczach Cerkiewnych, ze względu na:

- * brudne sufity w pomieszczeniach ośrodka,

- Gminny Ośrodek Zdrowia w Narewce ul. Kolejowa 1, ze względu na:

- * brudne sufity w licznych pomieszczeniach,

- Wiejski Ośrodek Zdrowia w Lewkowie Starym, ze względu na:

- * brudne sufity w większości pomieszczeń,
- * powierzchnie stolarki okiennej trudne do utrzymania w czystości,

Stan porządkowy wszystkich kontrolowanych zakładów opieki zdrowotnej i gabinetów indywidualnej praktyki lekarskiej nie budził zastrzeżeń. W gabinetach zabiegowych, w zespole operacyjnym, w izbach przyjęć, w salach chorych oraz w pomieszczeniach higieniczno - sanitarnych stwierdzono porządek i zachowaną czystość bieżącą.

W powiecie hajnowskim 5 niżej wymienionych placówek służby zdrowia brało udział w realizacji programu prozdrowotnego „Likwidacja rtęci w służbie zdrowia”:

1. SP ZOZ Hajnówka ul. Lipowa 190,
2. NZOZ „UNIMED” Kleszczle ul. Plac Parkowy 9,
3. NZOZ „UNIMED” Czeremcha ul. Dubois 31,
4. NZOZ Czyże 74,
5. Gabinet Podstawowej Opieki Zdrowotnej (POZ) Janina Dudaryk Hajnówka ul. Białowieska 10

Z analizy nadesłanych informacji wynika, że w w/w placówkach na początku programu w 2004r. ogółem było 439 termometrów i 141 ciśnieniomierzy rtęciowych. W wyniku realizacji programu w tych zakładach wycofano łącznie 80 termometrów i 15 ciśnieniomierzy, w tym w 2005r. wycofano 41 termometrów i 7 ciśnieniomierzy.

W miejsce wycofanego sprzętu zakupiono nowych ogółem 153 termometrów i 20 ciśnieniomierzy, w tym w 2005r. 123 termometry i 13 ciśnieniomierzy. Program likwidacji sprzętu będzie kontynuowany w 2006 roku.

b. Ocena procesu dezynfekcji i sterylizacji w obiektach służby zdrowia.

Na podstawie przeprowadzonych w 2005 roku kontroli zakładów opieki zdrowotnej w zakresie przestrzegania reżimu p/epidemicznego stwierdzono, że znajomość zasad prowadzenia dezynfekcji bieżącej sprzętu i narzędzi lekarskich roztworami preparatów dezynfekcyjnych nie budziła zastrzeżeń. Placówki służby zdrowia zaopatrzone były w preparaty dezynfekcyjne w wystarczającej ilości, terminy ważności były przestrzegane.

Preparaty dezynfekcyjne i roztwory robocze sporządzane i przechowywane były w wydzielonych pomieszczeniach zgodnie z zaleceniami producenta. Osoby sporządzające były prawidłowo zaopatrzone w wymagany sprzęt ochrony osobistej (fartuch, rękawice, maseczka i okulary).

W ramach bieżącego nadzoru sanitarnego do badania pobrano 50 próbek roztworów preparatów dezynfekcyjnych. Nie stwierdzono próbek o niewłaściwym stężeniu. W roku 2004 zaniżone stężenie stwierdzono w 3 próbkach, co stanowiło 7,3% ogółu badanych próbek.

Sposób postępowania ze sprzętem jednorazowego użytku i odpadami medycznymi nie budził zastrzeżeń. Zużyty sprzęt jednorazowego użytku i inne odpady medyczne poddawane były procesowi dezynfekcji przez okres 12 godzin w wydzielonych i oznakowanych pojemnikach, ze szczelnymi pokrywkami, wyłożonych workami foliowymi, zapewniających prawidłowy przebieg procesu dezynfekcyjnego. Po dezynfekcji odpady medyczne przekazywane były transportem własnym lub SP ZOZ w Hajnówce, na podstawie zawartych umów, do utylizacji w spalarni szpitalnej SP ZOZ w Hajnówce przy ul. Lipowej 190. W szpitalu i placówkach usytuowanych w pobliżu spalarni odpady medyczne były przekazywane bezpośrednio do spalania na bieżąco razem z pojemnikami, w których były gromadzone.

Narzędzia i sprzęt wielokrotnego użytku dezynfekowany był w roztworach preparatów dezynfekcyjnych o szerokim spektrum działania obejmującym bakterie, prątki gruźlicy, wirusy oraz grzyby, jak: Savo Prim, Secusept pulver, Medicarine, Aldesan E.

Placówki służby zdrowia na terenie działalności PSSE w Hajnówce są odpowiednio wyposażone w autoklawy i inne urządzenia sterylizacyjne.

W ramach bieżącego nadzoru sanitarnego PSSE w Hajnówce przebadano skuteczność procesów sterylizacyjnych w 26 autoklawach i 5 sterylizatorach na suche gorące powietrze wskaźnikami biologicznymi Sporal A i Sporal S. Ponadto przeprowadzono dwukrotne badanie procesów w komorach dezynfekcyjnych przy użyciu wskaźników biologicznych Sporal S. Zakwestionowano 1 proces dezynfekcji w komorze dezynfekcyjnej KD 3,5 – 3, rok produkcji 1965 w dezynfektorni, ponieważ we wszystkich testach Sporal „S” obserwowano wzrost przetrwalników *Bacillus subtilis*. Po zapewnieniach SP ZOZ w Hajnówce, że w/w komorze procesy dezynfekcyjne są skuteczne, przeprowadzono kontrolę doraźną, która to potwierdziła.

c. Ocena wyników badań czystości mikrobiologicznej.

W 2005 roku w placówkach służby zdrowia nie pobierano próbek bakteriologicznych. Badanie czystości mikrobiologicznej środowiska szpitalnego prowadzone jest w ramach kontroli wewnątrzszpitalnej zespołu ds. zakażeń zakładowych. Są to wymazy sanitarne pobierane z powierzchni przez personel pracowni bakteriologicznej laboratorium SP ZOZ w Hajnówce. Próbkę pobierane są jeden raz w kwartale w oddziale ginekologiczno-położniczym z rooming-in (część noworodkowa) oraz jeden raz na rok w innych oddziałach szpitala.

d. Dezynsekcja i deratyzacja

W 2005r. stwierdzono w obiekcie szpitalnym mrówki, komary i myszy. Przeprowadzono 1 zabieg deratyzacyjny preparatem Pantenrad (likwidacja myszy) oraz 11 zabiegów dezynsekcyjnych preparatami Alfasekt, Mrówkofon i K-OTHARINA flow 2,5 (likwidacja mrówek i komarów). Częstotliwość w/w zabiegów uwarunkowana była pojawieniem się myszy, komarów i mrówek w obiekcie szpitalnym. Powyższe dezynsekcje i deratyzacje przeprowadził dezynfektor z SPZOZ w Hajnówce.

4. Ocena stanu sanitarnego urządzeń wodnych i obiektów użyteczności publicznej w powiecie hajnowskim w 2005r.

4.1. Ocena jakości wody do spożycia

W 2005r. w powiecie hajnowskim funkcjonowało 31 następujących ujęć wody głębinowej, w tym:

- a) - 18 wodociągów gminnych,
- b) - 1 wodociąg gminno- zakładowy - Kleszczele II,
- c) - 6 wodociągów zakładowych: „SP ZOZ” Hajnówka, „Grudki”, „Czerlonka”, „OEL” Jagiellońskie, CB Lewkowo Stare i Gruszki,
- d) - 2 wodociągi lokalne: „Rybaki” i „PKP Siemianówka” zapewniające wodę okresowo w sezonie letnim w sposób zbiorowy mieszkańcom domków letniskowych,
- e) - 4 wodociągi zakładowe: „OSM”, „Ciepłownia”, „Gryfskand” Hajnówka i Piekarnia „Alwax” Kleszczele zapewniające wodę obiektom do produkcji środków spożywczych lub farmaceutycznych.

Wodociągi ujęte w pkt. a-c pełniły rolę urządzeń zbiorowego zaopatrzenia i zapewniały wodę do spożycia w sposób trwały 46763 mieszkańcom, co stanowi 95,52% ogółu mieszkańców powiatu hajnowskiego (liczba mieszkańców powiatu hajnowskiego na dzień 31-12-2004 to 48956 osób).

Na podstawie pobranych do badania w 2005 roku 132 próbek wody do spożycia należy stwierdzić, że wszystkie w/w wodociągi dostarczały wodę o odpowiedniej jakości pod względem bakteriologicznym. Jedynie w 1 próbce wody, pobranej z sieci wodociągu miejskiego w Hajnówce stwierdzono przekroczone wskaźniki bakteriologiczne (wskaźnik coli i ogólną liczbę bakterii inkubowanych w 37⁰C przez 24 godziny). Poprawa jakości w tym punkcie nastąpiła w okresie 14 dni, co zostało potwierdzone ponownym badaniem próbki wody.

W zakresie parametrów fizykochemicznych 20 wodociągów produkowało wodę o odpowiedniej jakości, zaopatrując 19281 osób w wodę przydatną do spożycia, co stanowi 41,23 % ogółu mieszkańców powiatu korzystających z wody wodociągowej.

Wodę nie odpowiadającą obowiązującym wymaganiom zapewniało 6 następujących wodociągów:

- miejski Hajnówka
- Nowoberezowo gm. Hajnówka,
- Narewka, Lewkowo Stare, Masiewo gm. Narewka,
- Czerlonka gm. Białowieża.

Największy wodociąg miejski w Hajnówce, zaopatrujący w wodę ponad 22,5 tys. odbiorców przez ponad 11 miesięcy w roku zapewniał wodę przydatną do spożycia, jednak ostatnie badanie wykonane w miesiącu grudniu 2005r. wykazało przekroczonego NDS manganu w wodzie podawanej do sieci w ilości 0,065mg/l. To znacząco wpłynęło na niekorzystną ocenę jakości zaopatrzenia ludności w wodę w powiecie hajnowskim na koniec roku.

Na przestrzeni roku wodę o warunkowej, ze względu na przekroczenia stężenia manganu dostarczał wodociąg Łosinka przez 211 dni w roku. Poprawa jakości wody w sieci nastąpiła od dnia 30-08-2005r.

Reasumując należy stwierdzić, że tylko 5 wodociągów: Nowoberezowo, Narewka, Lewkowo Stare, Masiewo i Czerlonka, które zaopatrywały w wodę 4894 osoby, przez okres od 210-365 dni w roku produkowały i dostarczały odbiorcom wodę o nieodpowiedniej jakości ze względu na przekroczone najwyższe dopuszczalne stężenia parametrów fizykochemicznych takich jak: mangan, mętność i żelazo.

Szczegółowe dane do oceny zawarto w tabeli nr 5

W powiecie hajnowskim 2019 osób, w tym mieszkańcy 14 wsi w gminie Narew, 6 wsi w gminie Czeremcha, 2 wsi w gminie wiejskiej Hajnówka, Czyże i Narewka, korzystali z wody z własnych studni przydomowych.

Rok 2005 był kolejnym rokiem, w którym prowadzona była rozbudowa sieci wodociągowej i zaobserwowano pierwsze działania do wyłączenia z eksploatacji wodociągów o małej produkcji wody. Na przestrzeni roku rozbudowa sieci wodociągu miejskiego w Hajnówce i wodociągu w Siemianówce pozwoliła na to, że 2 wodociągi zakładowe PKP w tych miejscowościach przestały pełnić rolę urządzeń zbiorowego zaopatrzenia. Należy nadmienić, że wodociąg lokalny przy Rezerwacie Żubrów BPN w 2005 roku ze względu na kwestionowaną jakość wody, bardzo wysokie stężenie azotanów, barwy i mętności, zmienił funkcję i od miesiąca czerwca zapewnia wodę na potrzeby gospodarze, natomiast turystom i pracownikom zapewniono wodę butelkowaną.

W roku 2005 ogółem rozbudowano sieć wodociągową o 7 odcinków o długości 13757mb, a 503 osoby otrzymało wodę wodociągową. Ponadto w 2005 roku włączono do eksploatacji 1 studnię wierconą w wodociągu Iwanki.

Problem zaopatrzenia mieszkańców powiatu w wodę do spożycia był poruszany przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Hajnówce w miesiącu lutym 2005r. w sporządzonej ocenie bezpieczeństwa powiatu. Ponadto w miesiącu lipcu została sporządzona ocena jakości wody w I półroczu 2005r. skierowana do Starostwa Powiatowego w Hajnówce, do władz samorządowych i firm administrujących wodociągami wraz z informacją o obowiązku kontroli wewnętrznej jakości wody wynikającym ze znowelizowanej ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę.

Innym występującym problemem w powiecie hajnowskim jest zbyt duża ilość wodociągów o małej dobowej produkcji wody i nie posiadających stosownych urządzeń uzdatniających. Z nadzorowanych 31ujęć wody głębinowej 14 wodociągów posiadało produkcję mniejszą niż 100m³/dobę.

W 3 wodociągach: Narewka, Masiewo i Czerlonka o kwestionowanej jakości wody brak w ogóle urządzeń uzdatniających, a w pozostałych kwestionowanych wodociągach brak odmanganiaczy.

Najczęściej kwestionowanym parametrem w 2005r. i w latach ubiegłych był mangan, mętność i żelazo. Należy się spodziewać, że nadal taka sytuacja będzie się powtarzać, gdyż część nadzorowanych wodociągów nie posiada odpowiednich urządzeń uzdatniających. Bez opracowanych planów modernizacji wodociągów i centralizacji zaopatrzenia ludności w wodę do spożycia mieszkańców powiatu nie będzie możliwe uzyskanie poprawy jakości wody produkowanej przez niektóre wodociągi np. Narewka, Masiewo, Czerlonka.

W powiecie hajnowskim w 2005r. poza w/w wodociągami bieżącym nadzorem sanitarnym była objęta studnia „Krynoczka”, z której wodę pije okresowo duża ilość pielgrzymów. Przeprowadzone w 2005r. kontrolne badanie wody wykazało jej przydatność do spożycia.

Tab.5. Zaopatrzenie mieszkańców powiatu hajnowskiego z wodociągów zbiorowego zaopatrzenia na dzień 31-12- 2005r

Lp.	Nazwa wodociągu	Ocena jakości wody	Produkcja wody m ³ /dobę	Liczba osób zaopatrywana w wodę wodociągową
1	miejski Hajnówka, gm. m. Hajnówka	warunkowo przydatna do spożycia	2822	22612
2	miejski Kleszczele I	przydatna do spożycia	142	1243
3	miejski Kleszczele II	przydatna do spożycia	70	725
4	wiejski Białowieża	przydatna do spożycia	551	2359
5	wiejski Kuzawa	przydatna do spożycia	403	3731
6	wiejski Czyże	przydatna do spożycia	131	1668
7	wiejski Klejniki	przydatna do spożycia	112	776
8	wiejski Dubicze Cerkiewne	przydatna do spożycia	180	1566
9	wiejski Orzeszkowo	przydatna do spożycia	43,5	703
10	wiejski Nowoberezowo, gm. Hajnówka	warunkowo przydatna do spożycia	180	1900
11	wiejski Suchowółce	przydatna do spożycia	50	500
12	wiejski Narew	przydatna do spożycia	384	1788
13	wiejski Łosinka	przydatna do spożycia	62	602
14	wiejski Siemianówka	przydatna do spożycia	63	873
15	wiejski Stary Kornin	przydatna do spożycia	124	1072
16	wiejski Iwanki	przydatna do spożycia	100	464
17	wiejski Narewka	gmina Narewka warunkowo przydatna do spożycia	150	1675
18	wiejski Lewkowo Stare		118	1052
19	wiejski Masiewo		7	115
20	Wodociąg zakładowy SP ZOZ Hajnówka	przydatna do spożycia	132	192
21	Wodociąg zakł. Ceramika Budowlana sp. z o.o. „PCB” Lewkowo Stare	przydatna do spożycia	94	183
22	Wodociąg zakł. „Gruszki” Nadleśnictwa „Browsk” w Gruszkach	przydatna do spożycia	15	94
23	Wodociąg zakładowy „Grudki” Nadleśnictwa Białowieża	przydatna do spożycia	30	196
24	Wodociąg zakładowy „OEL” Jagiellońskie Nadleśnictwa Białowieża	przydatna do spożycia	3,5	5
25	Wodociąg zakładowy „Czerlonka” Nadleśnictwa Białowieża gm. Białowieża	warunkowo przydatna do spożycia	20	102
Liczba ludności powiatu hajnowskiego ogółem (stan 31.12.2004)				48956
Liczba osób korzystających z wody o kontrolowanej jakości				46937
Liczba osób korzystających z wody o niekwestionowanej jakości				19481
Liczba osób korzystających z wody, której jakość była kwestionowana				27456
<i>Wykaz miejscowości, które były zaopatrywane w wodę o jakości nieodpowiadającej obowiązującym wymaganiom rozporządzenia Ministra zdrowia z dnia 19-11-2002 (Dz. U nr 203 poz. 1718)</i>				
Gmina miejska Hajnówka	Hajnówka, Dubiny, Lipiny, Skryplewo, Sawiny Gród, Postołowo			
Gmina wiejska Hajnówka	Bielszczyzna, Borysówka, Czyżyki, Chytra, Dubicze Osoczne, Dubińska Ferma, Golakowa Szyja, Kotówka, Łozice, Nowosady, Nowoberezowo, Nowokornino, Progale, Olchowa Kładka, Pasieczniki Duże, Przechody, Puciska, Rzepiska, Sawiny Gród, Smolany Sadek, Skryplewo, Sorocza Nóżka, Trywieża, Wasilkowo, Wygoda, Zwodzieckie			
Gmina Narewka	Narewka, Janowo, Świnoroje, Skupowo, Grodzisk, Mińkówka, Stoczek, Mikłaszewo, Zabłotczyzna, Masiewo I, Masiewo II, Lewkowo Nowe, Lewkowo Stare, Podlewkowie, Planta, Eliaszuki, Nowiny, Michnówka, Suszczy Borek, Kapitańszczyzna, Bernadzki Most, Cieremki, Ochrymy, Porosłe, Łozowe			
Gm. Białowieża	Czerlonka			

4.2. Ocena jakości wody do kąpielii w basenach i kąpieliskach

W 2005r. sezon kąpielowy trwał 2 miesiące. Warunki do kąpielii i uprawiania sportów wodnych mieszkańcom powiatu w 2005r zapewnione były w ograniczonym zakresie, tylko w okresie letnim w 2 kąpieliskach prowizorycznych wyznaczonych na wodach powierzchniowych w 2 zbiornikach retencyjnych.

W powiecie hajnowskim okresowo czynne były dwa otwarte baseny kąpielowe - w Hajnówce i Kleszczelach, przy czym basen w Hajnówce uruchomiony był dopiero w drugim tygodniu lipca. Oba baseny napełniane były wodą wodociągową bez urządzeń uzdatniających z przeprowadzaną ręczną dezynfekcją wody przy zastosowaniu podchlorynu sodu, wyposażone w podstawowe pomieszczenia higieniczno-sanitarne, w tym basen w Kleszczelach posiadał pomieszczenia o bardzo niskim standardzie.

Na podstawie przeprowadzonych badań bakteriologicznych pobranych 5 próbek wody stwierdzono, że jakość wody w basenie w Kleszczelach nie budziła zastrzeżeń, natomiast w basenie w Hajnówce stwierdzono dużą ilość gronkowców koagulazo-dodatnich w wodzie w obu nieckach. Ze względu na zagrożenie zdrowia osób kąpiących się i możliwość przeniesienia zakażenia Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Hajnówce wprowadził zakaz kąpielii. Podjęte działania przez administratora basenu takie jak: spuszczenie wody z niecek, mycie i dezynfekcja niecek oraz ponowne napełnienie niecek wody, wpłynęły na zapewnienie wody o odpowiedniej jakości do kąpielii w tym basenie.

Na podstawie pobranych 28 próbek wody w 2005r. stwierdzono, że jakość wody w zbiorniku sztucznym „Dubicze Cerkiewne” przed sezonem i w trakcie sezonu budziła zastrzeżenia z uwagi na przekroczone najwyższe dopuszczalne stężenie BZT₅, natomiast w kąpielisku „Repczyce” koło Kleszczel przekroczenia BZT₅ stwierdzono w drugiej połowie miesiąca lipca. Wprowadzenie częściowego (dolnego) spuszczenia wody ze zbiorników zaporowych i zwiększenie przepływu wody wpłynęło na poprawę jakości wody, co potwierdziły wykonane badania w miesiącu sierpniu, które wykazały brak przekroczeń. Ze względu na niskie przekroczenia BZT₅ i brak zagrożenia dla zdrowia Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Hajnówce w sezonie „Lato 2005” nie wprowadził zakazu kąpielii w kąpieliskach.

Tereny przy kąpieliskach zaopatrzone były w punkty poboru wody pitnej oraz w odpowiednią ilość pojemników do gromadzenia odpadów komunalnych.

Osobom wypoczywającym przy kąpieliskach zapewnione zostały ogólnodostępne ustępy o właściwym bieżącym stanie sanitarno-porządkowym, ale nie posiadające bieżącej zimnej i ciepłej wody. Państwowy Powiatowy Inspektor w Hajnówce sporządził decyzje nakazujące zapewnienie bieżącej wody w ustępach przy kąpieliskach i przy basenie w Kleszczelach. Stan sanitarno porządkowy plaż, kąpielisk oraz basenów nie budził zastrzeżeń.

4.3. Nadzór nad obiektami użyteczności publicznej

W nadzorowanych obiektach w 2005 roku kontrole sanitarne przeprowadzano systematycznie zgodnie z opracowanym i zatwierdzonym „Harmonogramem kontroli obiektów”. W trakcie roku bieżącym nadzorem sanitarnym objęto 135 obiektów użyteczności publicznej, w tym:

- 31 ujęć wodnych,
- 2 baseny,
- 2 kąpieliska,
- 1 studnię,
- 20 obiektów hotelarskich,
- 12 kwater agroturystycznych,
- 31 zakładów usługowych świadczących usługi upiększające: zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, solaria,
- 18 aptek,

- 5 domów pomocy,
- 3 dworce PKP/PKS,
- 10 innych obiektów: areszt śledczy, klub sportowy, 3 trasy turystyczne, 2 domy pogrzebowe, 3 cmentarze. Ponadto w trakcie roku skontrolowano 11 środków transportu publicznego.

Przeprowadzone w 2005r kontrole sanitarne urządzeń wodnych i obiektów użyteczności publicznej wykazały, że stan sanitarny w porównaniu do poprzedniego roku nie uległ zasadniczej zmianie, a w poszczególnych grupach obiektów przedstawiał się różnie. W trakcie przeprowadzonych 255 kontroli naruszenia prawa stwierdzono w 41 kontrolach, co stanowi 16% kwestionowanych kontroli, w 2004r. kwestionowano 14,3% kontroli.

4.4 Nadzór nad obiektami turystycznymi

W 2005r. nadzorem sanitarnym objęto 32 obiekty turystyczne, w tym:

- 2 hotele,
- 18 obiektów wczasowo turystycznych,
- 12 gospodarstw agroturystycznych

Przeprowadzono kontrole akcyjne tras turystycznych: Hajnówka – Połowce, Hajnówka – Siemianówka, Hajnówka – Białowieża (przejście graniczne) oraz 11 środków transportu publicznego. Kontrole nie wykazały rażących uchybień w zakresie utrzymania czystości i porządku, jedynie stwierdzono miejscowe zanieczyszczenie terenów przydrożnych w okolicy wysypiska śmieci kilku wiat przystanków PKS oraz niewłaściwy stan sanitarny ustępów przy parkingu „Zwierzyniec”, przy Rezerwacie Żubrów BPN oraz w uroczysku „Stary Dwór” nad zbiornikiem Siemianówka. W wyniku działań organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej właściciele obiektów i władze samorządowe podjęły działania naprawcze, a przeprowadzone kontrole sprawdzające w sezonie wykazały poprawę stanu sanitarnego.

Baza całoroczna noclegowa do sezonu „Lato 2005” w zdecydowanej większości obiektów przygotowana była dobrze. W trakcie kontroli dobry stan sanitarny stwierdzono w większości kontrolowanych obiektów. Uchybienia sanitarne stwierdzono w 5 następujących obiektach: hotel „Żubrówka”, „Białowieski”, pensjonat „Gawra” i „Dom Turysty PTTK”, pokoje gościnne „Domek Myśliwski” w Białowieży. W w/w obiektach stwierdzono głównie brudne ściany, nieznaczne ubytku tynku, zniszczone drzwi.

Należy podkreślić, że w krótkim terminie poprawiony został stan sanitarny w 4 obiektach, jedynie w „Domu Turysty PTTK” w Białowieży ze względu na duży zakres prac zalecenia nie zostały wykonane i termin został określony do dnia 2006-03-31.

W powiecie hajnowskim bazę noclegową sezonową ogólnodostępną stanowiły w 2005 roku 2 ośrodki wypoczynkowe, 1 pole biwakowe i kemping. Przeprowadzone kontrole sanitarne wykazały właściwy stan sanitarny za wyjątkiem braku zapewnionych umywałek z bieżącą zimną i ciepłą wodą przy ustępach ogólnodostępnych na polu biwakowym „Grudki” w Białowieży. W sprawie zapewnienia warunków do mycia rąk Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Hajnówce prowadzi postępowanie administracyjne.

W powiecie funkcjonuje bardzo duża ilość kwater agroturystycznych, które zarejestrowane były w gminnych ewidencjach działalności gospodarczej lub w Stowarzyszeniu Agroturystycznym „Żubr”. Z tego też względu bieżącym nadzorem sanitarnym w 2005roku objęto tylko te kwatery, które zostały zarejestrowane w ewidencjach gminnych i świadczyły usługi dla większej liczby turystów. W wyniku przeprowadzonych kontroli uchybienia stwierdzono tylko w 1 kwaterze.

Obiekty hotelarskie w większości nie posiadały kategoryzacji za wyjątkiem 2 hoteli w Białowieży: hotel „Białowieski” posiadał kategorię trzy gwiazdki (***), hotel „Żubrówka” cztery gwiazdki (****) oraz kemping „U Michała” w Białowieży posiadał jedną gwiazdkę (*).

4.5. Nadzór nad pozostałymi obiektami użyteczności publicznej

Przeprowadzone w 2005r kontrole sanitarne warunków obsługi klientów w 30 zakładach fryzjerskich i kosmetycznych nie budziły zastrzeżeń. Naruszenia prawa stwierdzono w 5, w tym w 2 zakładach stwierdzono brak czystości i porządku. Na koniec roku stwierdzono poprawę stanu sanitarnego.

W 2005r. w zakładach usługowych, świadczących zabiegi upiększające realizowano program prozdrowotny „Bezpieczne i higieniczne warunki świadczenia usług w zakładach fryzjerskich, kosmetycznych, tatuażu i odnowy biologicznej”. Pracownicy PSSE w Hajnówce przeprowadzili szkolenie właścicieli i personelu zatrudnionego w tych zakładach.

Stan sanitarny warunków pobytu i zamieszkania zbiorowego w 5 domach pomocy, i w 1 areszcie śledczym w 2005 r. nie uległ poprawie. W trakcie kontroli stwierdzono naruszenia w 2 obiektach: Dom Pomocy Społecznej w Białowieży, Dom Miłosierdzia Bożego „Samarytanin” w Hajnówce.

Kontrola dworców wykazała naruszenia prawa dotyczące stanu sanitarnego pomieszczeń i pojemników do gromadzenia odpadów, natomiast kontrola środków transportu publicznego nie wykazała naruszeń w zakresie utrzymania czystości i porządku.

5. Ocena stanu sanitarnego obiektów żywnościowo – żywieniowych

W 2005r. ujęto w ewidencji 408 zakładów żywności, żywienia i przedmiotów użytku, w tym:

- 26 zakładów produkcyjnych
- 256 zakładów obrotu żywnością
- 26 zakładów żywienia zbiorowego otwartego
- 45 zakładów małej gastronomii
- 42 zakłady żywienia zbiorowego zamkniętego
- 13 inne zakłady (środki transportu, wytwórnia patyczków do lizaków, miejsca obrotu materiałami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością, miejsca obrotu kosmetykami).

Skontrolowano 403 obiekty, pozostałe 5 na podstawie dokonanej analizy potencjalnego zagrożenia dla bezpieczeństwa żywności, przewidziano do kontroli na rok 2006. W wyniku przeprowadzonych ocen w oparciu o jednolite kryteria jako niezgodne z obowiązującymi wymaganiami uznano 55. W porównaniu do roku poprzedniego w 2005r liczba obiektów ocenionych jako niezgodne z wymaganiami zmalała z 15,3 % w roku 2004 do 13,6% w 2005r. Jednak w poszczególnych grupach odsetek obiektów złych był różny. Szczegółowe zestawienie danych dotyczących % obiektów ocenionych jako złe w roku 2005 przedstawia poniższa tabela (odsetek obiektów złych uszeregowano w kolejności malejącej)

Tabela nr 6.

Lp.	Rodzaj obiektów	% obiektów złych w 2005 roku
1	Targowiska	80,0
2	Inne obiekty obrotu, w tym :	55,5
	a) obiekty handlu obwoźnego	90,0
3	Zakłady przemysłu zbożowo – młynarskiego	50,0
4	Kioski spożywcze	31,6
5	Piekarnie	12,5
6	Sklepy spożywcze	11,8
7	Zakłady małej gastronomii ogółem, w tym:	10,0
	a) fast – food	16,7
	b) pijalnie piwa	7,1
8	Zakłady żywienia zbiorowego zamknięte ogółem, w tym: domy pomocy społecznej	8,6
	stołówki szkolne	25,0
9	Zakłady żywienia zbiorowego otwartego	11,8
		7,7

Pozostałe grupy obiektów w 2005r zostały ocenione pozytywnie (wytwórnice lodów, automat do lodów, ciastkarnie, przetwórnice grzybowe, wytwórnice wyrobów cukierniczych, wytwórnice koncentratów spożywczych, stołówki pracownicze, bloki żywienia w szpitalach, stołówki w domach dziecka, internatach, przedszkolach).

Czynnikami dyskwalifikującymi, które wpłynęły na negatywną ocenę obiektów żywnościowo- żywieniowych były głównie:

- brak bieżącej ciepłej wody,
- obecność szkodników oraz obecność śladów gryzoni, brak porządku i czystości
- niewłaściwe znakowanie produkowanych i konfekcjonowanych środków spożywczych w opakowaniach jednostkowych
- nieprawidłowe przechowywanie środków spożywczych łatwo psujących się (poza urządzeniami chłodniczymi)
- brak warunków do mycia i dezynfekcji naczyń
- obecność w obrocie środków spożywczych o niewłaściwej jakości, w tym po upływie daty minimalnej trwałości lub terminu przydatności
- brak aktualnych orzeczeń lekarskich z przeprowadzonych badań do celów sanitarno- epidemiologicznych

Ponadto do powtarzających się uchybień należały:

- niewłaściwy stan techniczny pomieszczeń produkcyjnych, magazynowych socjalnych
- brak wydzielonych i prawidłowo wyposażonych stoisk mięsa, warzyw, jaj
- brak właściwie funkcjonującej w zakładzie kontroli wewnętrznej, brak wdrożonej dobrej praktyki higienicznej

W celu uzyskania dalszej poprawy, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Hajnówce w 2005r prowadził zintensyfikowany i skoordynowany nadzór nad zakładami produkcji i obrotu żywnością wykazującymi od wielu lat zły stan sanitarny oraz obiektami żywności i żywienia, które ze względu na znaczącą produkcję lub obrót przekładają się na dużą liczbę konsumentów, w tym m.in. nad supermarketami.

Na terenie Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Hajnówce do wzmoczonego nadzoru wytypowano 46 stacjonarnych obiektów, w tym 15 wykazujących od kilku lat negatywny stan sanitarno – techniczny. Typowanie obiektów do kontroli odbyło się na podstawie dokonanej analizy ryzyka zagrożeń bezpieczeństwa żywności w nadzorowanych zakładach. W wyniku prowadzonego nadzoru w 6 obiektach uzyskano znaczącą poprawę stanu sanitarnego.

W sporadycznych przypadkach stwierdzano jednak szereg rażących zaniedbań ze strony przedsiębiorców, skutkiem czego było okresowe unieruchomienie 2 zakładów. Były to:

- zakład gastronomiczny w Kleszczelach z powodu braku czystości i porządku oraz obecności szkodników
- sklep spożywczy w Czeremsze z powodu braku czystości i porządku oraz obecności gryzoni

Szczególne uwagę podczas pełnionego nadzoru zwracano na przestrzeganie wymagań obowiązujących przepisów prawa w zakresie produkcji i obrotu produktami łatwopsującymi się, prawidłowość prowadzenia procesów technologicznych, przechowywania wyrobów gotowych przeznaczonych do bezpośredniego spożycia, higienę sprzedaży oraz inne zagadnienia wynikające ze specyfiki danego obiektu. Pobierano próbki do badań

laboratoryjnych. W 2005 roku w celu oceny jakości zdrowotnej żywności do badań pobrano 169 próbek środków spożywczych., w tym 113 do badań mikrobiologicznych

Jakość zdrowotna wyprodukowanych i wprowadzanych do obrotu artykułów spożywczych była zadawalająca.

Z zebranych danych w zakładach produkujących wciąż stwierdza się przypadki nieprawidłowego znakowania wytwarzanych produktów żywnościowych. Dotyczy to zwłaszcza producentów pieczywa, wyrobów cukierniczych, ciast, przetworów grzybowych, przypraw. U producentów z powiatu hajnowskiego kwestionowano głównie:

- w pieczywie składniki nie były wymienione w porządku malejącym oraz nie uwzględniono w składzie surowcowym wody jako składnika oraz stosowanych polepszaczy
- na opakowaniu jednostkowym ciastek nie podano warunków przechowywania
- nie padano % zawartości dodatków typu sliwka występujących w nazwie pieczywa
- znakowanie wprowadzało w błąd konsumenta co do rodzaju asortymentu.
- nazwa wyrobów cukierniczych czekoladowych, ciastek nie informuje nabywcę w precyzyjny sposób o rodzaju produkowanego wyrobu
- brak nazwy funkcji technologicznej użytego barwnika
- zakwestionowano 1 partię herbaty czarnej miodowej – oznakowanie sugeruje właściwości lecznicze produktu i tym samym wprowadza nabywcę w błąd,
- brak identyfikacji partii grzybów solonych, suszonych w zakładach produkcyjnych

W 2005r w wyniku prowadzonego postępowania administracyjno – egzekucyjnego wyegzekwowano stopniową poprawę w zakresie oznakowania środków spożywczych. Niemniej jednak wśród przedsiębiorców, zwłaszcza w tych małych, brak jest kompleksowej znajomości przepisów prawnych, które określają wymagania w zakresie znakowania dla poszczególnych produktów. Zauważa się również w niektórych przypadkach pewne lekceważenie obowiązku właściwego znakowania, pomimo kierowanych wystąpień i prowadzonego postępowania administracyjnego.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Hajnówce od wielu lat stwierdza szereg nieprawidłowości w handlu obwoźnym środkami spożywczymi prowadzonym na terenie powiatu hajnowskiego. Kontrole pracowników Powiatowej Stacji Sanitarnej – Epidemiologicznej wskazują na rażące zaniedbania przez podmioty prowadzące działalność, a w niektórych przypadkach świadome lekceważenie przepisów. Docierają również liczne sygnały od ludności dotyczące nieprawidłowości występujących w handlu obwoźnym.

W 2005 roku pracownicy PSSE skontrolowali 10 obiektów handlu obwoźnego, w tym we wszystkich stwierdzono szereg naruszeń. Zwraca się uwagę, że na terenie powiatu nie ma wystarczającej liczby miejsc do prowadzenia handlu obwoźnego, stąd handel prowadzony jest często w przypadkowych miejscach.

W kontrolowanych obiektach handlu obwoźnego stwierdzono następujące uchybienia:

- sprzedaż środków spożywczych tj. pieczywo, wyroby półcukiernicze, mięso i przetwory mięsne, ryby i przetwory rybne bez opakowań jednostkowych, co naraża żywność na zanieczyszczenie
- wyroby półcukiernicze i pieczywo w opakowaniach jednostkowych bez oznakowania
- sprzedaż środków spożywczych łatwo psujących się ze środka transportu nie wyposażonego w urządzenia chłodnicze lub brak monitorowania warunków temperaturowych żywności
- zły stan techniczny środka transportu
- podmioty wprowadzające środki spożywcze do obrotu w handlu obwoźnym nie posiadają stosownej decyzji Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego
- brak orzeczenia z badania lekarskiego do celów sanitarno-epidemiologicznych personelu

- brak tabliczki informacyjnej dla kupujących z adresem firmy lub właściciela samochodu

Podobnie jak i w poprzednich latach działania były prowadzone wspólnie z Policją i miały głównie na celu wyegzekwowanie spełnienia wymagań higieniczno sanitarnych w odniesieniu do sprzedaży środków spożywczych w handlu obwoźnym.

Ponadto pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Hajnówce wspólnie z Policją przeprowadzili kontrolę sprzedaży grzybów na targowisku oraz terenie przyległym do targowiska. W czasie kontroli stwierdzano przypadki sprzedaży grzybów świeżych przez indywidualnych zbieraczy, którzy nie posiadali wymaganych atestów na oferowane grzyby. Osoby te zostały pouczone o obowiązujących przepisach dotyczących wprowadzania do obrotu grzybów świeżych i na polecenie Policji opuściły teren targowiska.

5.1. Ocena wdrażania systemów jakości w zakładach żywnościowo-żywnościowych

W związku z faktem, iż cały ciężar odpowiedzialności za jakość zdrowotną produktu spada na producentów i dystrybutorów żywności, dlatego też podstawową ich powinnością, na którą obowiązujące przepisy kładą szczególny nacisk, jest zapewnienie bezpieczeństwa środków spożywczych głównie poprzez podjęcie zapobiegawcze, np. przez wdrożenie w zakładzie skutecznie działającej kontroli wewnętrznej oraz stosowanie procedur opartych na zasadach systemu System Analizy Zagrożeń i Krytycznych Punktów Kontroli (HACCP).

Obowiązek zapewnienia bezpieczeństwa zdrowia konsumentów jest celem nadrzędnym i jest niezależny od wielkości przedsiębiorstwa.

W czasie kontroli zakładów stwierdzono, że tylko 1 zakład produkcyjny - Wytwórnia Cukierków „Karmel” w Hajnówce, ul. Batorego 5 w 2005r. wdrożył zintegrowany system jakości: System Analizy Zagrożeń i Krytycznych Punktów Kontroli oraz System Jakości EN ISO 9001:2000 i uzyskał certyfikaty potwierdzające zgodność z systemami jakości.

W innych zakładach podjęto natomiast wstępne działania np. powołano zespoły w sprawie HACCP, opracowano harmonogram, przeszkolono personel. Są to m.in: 3 piekarnie, 2 ciastkarnie, 1 wytwórnia koncentratów, 2 zakłady żywienia zbiorowego otwartego oraz 1 zakład żywienia zbiorowego zamkniętego.

W 2 zakładach (piekarnia „EMMA”, kaszarnia) dokonano już analizy zagrożeń – zidentyfikowano i oceniono zagrożenia oraz ryzyko ich wystąpienia, ustalono środki kontroli i metody przeciwdziałania tym zagrożeniom.

Większość zakładów produkujących zakupiło przewodniki pomocne przy wdrażaniu systemów jakości.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Hajnówce prowadził w 2005 intensywną działalność informacyjno – edukacyjną, której celem było pomoc przedsiębiorcom we wdrażaniu systemów jakości. Udostępniano poradniki przedsiębiorcom, informowano o ukazujących się na rynku przewodnikach i poradnikach z zakresu dobrych praktyk GHP/GMP i zasad HACCP zaopiniowanych przez Głównego Inspektora Sanitarnego, podawano strony internetowe, na których są udostępniane powyższe informacje.

W wyniku prowadzonego przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej nadzoru zwiększa się systematycznie liczba zakładów z wdrożonymi podstawowymi systemami jakości, o czym świadczy również zmniejszająca się liczba kwestionowanych próbek żywności. Według uzyskanych danych, prawie 85 % skontrolowanych producentów, 88% obiektów żywienia zbiorowego oraz 90 % placówek obrotu powiatu hajnowskiego wdrożyło zasady Dobrej Praktyki Higienicznej.

W 2005 roku w nadzorowanych zakładach nie wystąpiły zatrucia pokarmowe, co jest również efektem wdrożenia przez zakłady systemów jakości.

6. Ocena z zakresu higieny pracy

6.1 Ocena warunków higieniczno-sanitarnych

W roku 2005 objęto nadzorem sanitarnym 186 zakładów pracy spośród 235 będących w ewidencji Sekcji Higieny Pracy. W skontrolowanych zakładach pracy zatrudnionych jest 6301 osób.

W zakładach pracy występuje szereg czynników szkodliwych dla zdrowia. Są to czynniki fizyczne, chemiczne i biologiczne. Niektóre z nich wykazują właściwości rakotwórcze.

Sytuację epidemiologiczną w zakresie narażeń zawodowych na podstawie wybranych czynników szkodliwych dla zdrowia przedstawiono w tabeli nr 7. Przedstawione dane uzyskano w wyniku przeprowadzanych czynności kontrolnych oraz na podstawie badań środowiska pracy wykonanych przez laboratoria Państwowej Inspekcji Sanitarnej, a także upoważnione przez Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Białymstoku.

Tabela nr 7

Lp.	Nazwa czynnika szkodliwego dla zdrowia	Liczba osób pracujących w warunkach czynników szkodliwych dla zdrowia		Liczba osób pracujących w ponadnormatywnych stężeniach lub natężeniach czynników szkodliwych dla zdrowia	
		Rok 2004	Rok 2005	Rok 2004	Rok 2005
1.	Hałas	2492	2627	133	145
2.	Hałas infradźwiękowy	175	166	16	-
2.	Drgania o oddziaływaniu miejscowym	366	427	-	-
3.	Drgania o oddziaływaniu ogólnym	344	388	-	-
4.	Pył drewna z wyjątkiem drewna dębu i buku	400	687	-	-
5.	Pył drewna twardego	185	404	-	4
6.	Pył o zawartości do 2% krzemionki	778	757	-	-
7.	Rozpuszczalniki organiczne	81	81	-	-
8.	Dymy spawalnicze	449	375	-	20

Liczba osób pracujących w kontakcie z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia do ogółu zatrudnionych w 2004r. stanowiła 34%, a w 2005r. 40%.

Natomiast liczba osób pracujących w ponadnormatywnych stężeniach i natężeniach czynników szkodliwych dla zdrowia do ogółu zatrudnionych w 2004r. stanowiła 2,5%, a w 2005r. 2,7 %

W 2004 roku liczba osób pracujących w kontakcie z czynnikami rakotwórczymi do ogółu zatrudnionych stanowiła 24% zaś w 2005r. 16%.

Najczęściej stwierdzane uchybienia podczas sprawowania nadzoru bieżącego przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela Nr 8

Lp.	Rodzaj stwierdzonych uchybień	Liczba zakładów, w których stwierdzono uchybienie	Stosunek procentowy obiektów, gdzie stwierdzano naruszenia do ogólnej liczby kontrolowanych
1.	Brak aktualnych wyników badań środowiskowych	25	13%
2.	Przekroczenia normatywów higienicznych czynników szkodliwych dla zdrowia	5	2,5%
3.	Zły stan techniczny	11	6%
4.	Brak aktualnych zaświadczeń lekarskich o braku przeciwwskazań do wykonywania pracy	4	2%
5.	Brak kart charakterystyki substancji chemicznych	13	7%
6.	Nie zapoznano pracowników z kartami charakterystyki niebezpiecznych substancji i preparatów chemicznych	4	2%
7.	Substancje chemiczne niewłaściwie znakowane	3	1,6%
8.	Brak dokumentacji dotyczącej ryzyka zawodowego związanego z narażeniem na czynniki biologiczne	8	4,3%
9.	Brak dokumentacji świadczącej o przeszkoleniu pracowników z zakresu narażenia na czynniki biologiczne	8	4,3%

W wyniku działań Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz stosowanych rozwiązań technicznych i organizacyjnych przez pracodawców dla części pracowników poprawiono warunki pracy: obniżono stężenia i natężenia występujących czynników szkodliwych i uciążliwych dla zdrowia w środowisku pracy (w wyniku modernizacji maszyn, remontów generalnych środków transportu oraz rozwiązań organizacyjnych poprawiono warunki pracy dla 58 osób), zapewniono właściwy stan sanitarny pomieszczeń produkcyjnych i higieniczno – sanitarnych (w wyniku przeprowadzonych remontów generalnych pomieszczeń higieniczno- sanitarnych oraz pomieszczeń pracy poprawiono warunki pracy dla 110 osób).

6.2.Ocena w zakresie stosowania oraz wprowadzania do obrotu niebezpiecznych substancji i preparatów chemicznych

Substancje i preparaty chemiczne są stosowane do celów produkcyjnych i laboratoryjnych. Są to głównie utwardzacze do lakierów, rozpuszczalniki organiczne, środki dezynfekcyjne i myjące oraz odczynniki chemiczne.

Do obrotu wprowadzane są głównie artykuły chemii budowlanej (farby, lakiery, rozpuszczalniki) oraz artykuły motoryzacyjne na bazie substancji chemicznych (spryskiwacze do szyb, odmrażacze, preparaty czyszczące, myjące).

Przeprowadzane badania środowiskowe na stanowiskach stosowania preparatów chemicznych w produkcji wykazały brak przekroczeń dopuszczalnych normatywów higienicznych.

Podczas kontroli stwierdzono następujące naruszenia:

1. Brak kart charakterystyki substancji chemicznych w 13 zakładach
2. Niewłaściwe znakowanie substancji chemicznych w 3 zakładach
3. Nie zapoznano pracowników z kartami charakterystyki substancji chemicznych w 4 zakładach.

W pozostałych przypadkach stwierdzano;

1. Substancje i preparaty chemiczne przechowywane są w opakowaniach fabrycznych , oznakowanych etykietą w języku polskim z umieszczonymi na niej znakami i napisami ostrzegawczymi.
2. Wywieszono są instrukcje stanowiskowe na temat zachowania środków ostrożności podczas pracy z daną substancją chemiczną a także udzielania I-szej pomocy w przypadku zatrucia.
3. Pracownicy podczas pracy stosują ochrony osobiste (maski, okulary, rękawice, fartuchy ochronne), ochrony posiadają świadectwa dopuszczenia wydane przez Centralny Instytut Ochrony Pracy.
4. Pracownicy mają aktualne zaświadczenia lekarskie o braku przeciwwskazań zdrowotnych do wykonywania pracy
5. Apteczki I- szej pomocy są zaopatrzone w wystarczającą ilość leków i środków opatrunkowych.
6. Na stanowiskach pracy zapewniono wentylację miejscową.
7. Zapewniono pracownikom zaplecze higieniczno- sanitarne (szatnię, umywalnię, jadalnię, WC).

6.3.Ocena w zakresie nadzoru nad prekursorami grupy kategorii 2 i 3

Stwierdzono w czasie kontroli prekursory to aceton i toluen będące składnikami lakierów, rozpuszczalników i farb.

Podczas kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie znakowania opakowań, kart charakterystyki oraz ewidencji obrotu prekursorów.

6.4 Ocena w zakresie nadzoru na produktami biobójczymi

Na terenie powiatu hajnowskiego brak jest podmiotów, które jako pierwsze wprowadzają do obrotu produkty biobójcze.

W kontrolowanych obiektach używa się bądź wprowadza do obrotu produkty biobójcze:

Kategorii I – Produkty dezynfekcyjne i produkty biobójcze o ogólnym zastosowaniu,

Kategorii II – Produkty konserwujące,

Kategorii III – Produkty biobójcze do zwalczania szkodników, oraz

Kategorii IV – Inne produkty biobójcze.

W działalności zawodowej stosowane są przeważnie preparaty dezynfekcyjne używane do dezynfekcji ścian i podłóg w placówkach związanych z ochroną zdrowia, wody przeznaczonej do spożycia, preparaty stosowane do dezynfekcji powierzchni mających kontakt z żywnością. Do obrotu wprowadzane są środki do konserwacji drewna oraz produkty do zwalczania szkodników.

Opakowania zawierające produkty biobójcze posiadają etykiety w języku polskim, określające skład i nazwę producenta lub dystrybutora. Umieszczone są znaki i napisy ostrzegawcze.

6.5 Ocena sytuacji w zakresie narażenia na czynniki biologiczne

Kontrole przeprowadzono w branżach tj.: służba zdrowia, weterynaria, leśnictwo oraz zawody związane z przebywaniem w terenie leśnym, gospodarka odpadami , gospodarka ściekami, biblioteki i archiwa.

Podczas kontroli stwierdzono następujące naruszenia:

- Brak opracowanego ryzyka zawodowego – w 8 obiektach
- Brak szkoleń pracowników – w 8 obiektach
- Brak rejestru prac – w 2 obiektach

Służba zdrowia

W służbie zdrowia występuje szereg zagrożeń biologicznych. Związane jest to z kontaktem z chorym pacjentem, z niebezpiecznymi odpadami medycznymi, kontaktem z krwią chorych oraz materiałem do badań mikrobiologicznych.

Występują czynniki biologiczne grupy 2 i grupy 3 (bakterie, grzyby, wirusy w tym wirus WZW B i C). W kontrolowanych obiektach 533 osoby ma kontakt z czynnikami biologicznymi. Są to lekarze, pielęgniarki, położne, laboranci oraz obsługa gospodarcza.

Podjmuje się szereg działań profilaktycznych zmniejszających zagrożenie: Są to:

- od szeregu lat prowadzone są szczepienia ochronne przeciwko WZW B,
- pracownikom zapewniono odzież roboczą oraz sprzęt ochrony indywidualnej,
- prowadzi się szkolenia personelu medycznego,
- w placówkach służby zdrowia opracowane i stosowane są procedury:
 - higienicznego mycia rąk
 - dezynfekcji, mycia narzędzi i sprzętu medycznego
 - postępowania po ekspozycji
 - sprzątania i dezynfekcji pomieszczeń
 - postępowania z brudną bielizną
 - postępowania z odpadami medycznymi

Weterynaria

Występują czynniki biologiczne grupy zagrożeń 2 i 3. Narażenie powstaje w wyniku kontaktu z chorym zwierzęciem lub materiałem do badań laboratoryjnych.

Kontakt z czynnikami biologicznymi ma 2 osoby. Podczas kontroli stwierdzono brak opracowanego ryzyka zawodowego oraz dokumentacji świadczącej o przeszkoleniu pracowników.

Leśnictwo

Charakter pracy zawodowej pracowników służby leśnej wymaga przebywania na obszarach leśnych. Wiąże się z tym ściśle ich narażeniem na czynniki biologiczne, głównie przenoszone przez kleszcze występujące endemicznie na terenie Puszczy Białowieskiej. Kontakt z czynnikami biologicznymi ma 310 osób.

W zakładach identyfikuje się występowanie następujących czynników biologicznych:

Borrelia burgdorferi – przenoszona przez kleszcze, wywołująca chorobę bakteryjną boreliozę.

Wirus kleszczowego zapalenia mózgu wariant środkowoeuropejski – przenoszony przez kleszcze, wywołujący kleszczowe zapalenia mózgu.

Wirus wścieklizny – przenoszony przez dzikie zwierzęta, w wyniku pokąsania przedostaje się przez uszkodzoną śluzówkę lub skórę i wywołuje wściekliznę.

Skontrolowano 18 zakładów, z czego w 4 stwierdzono naruszenia w zakresie braku oceny ryzyka zawodowego, braku szkoleń pracowników oraz braku rejestru prac.

Zakłady podjęły następujące działania profilaktyczne w celu ochrony pracowników przed działaniem czynników biologicznych:

- Prowadzi się szczepienia ochronne w kierunku kleszczowego zapalenia mózgu.
- Prowadzi się badania przesiewowe diagnostyczne wykrywające obecność przeciwciał potwierdzających boreliozę u badanego pacjenta. Pozwala to na wykrycie boreliozy we wczesnym stadium i skuteczne leczenie.
- Pracownicy otrzymują zgodnie z tabelą odzież roboczą oraz repelenty.

Gospodarka odpadami ściekami

W ramach realizacji zagadnienia skontrolowano 2 obiekty w/w branży, w których występują czynniki biologiczne grupy 2 i 3 zagrożeń. Zagrożenia czynnikami biologicznymi związane są z pracami przy konserwacji i czyszczeniu urządzeń i instalacji oraz wywozem odpadów i nieczystości płynnych. Kontakt z czynnikami biologicznymi ma 31 osób. Podczas kontroli stwierdzono naruszenia w zakresie braku oceny ryzyka zawodowego oraz szkoleń pracowników.

Biblioteki i archiwa

W ramach nadzoru nad czynnikami biologicznymi przeprowadzono kontrolę w Miejskiej Bibliotece Publicznej, podczas której nie stwierdzono zawilgoconych ani też zapleśniałych materiałów archiwalnych i książek.

Stwierdzono, że pracownicy (11 osób) mogą mieć ewentualny kontakt z alergenami zawartymi w kurzu. Zostało to ujęte w opracowanym ryzyku zawodowym.

6.6 Sytuacja w zakresie narażenia na działanie czynników rakotwórczych

Przeprowadzono kontrole w obiektach, gdzie występują czynniki rakotwórcze.

W wyniku czynności kontrolnych stwierdzono, że na terenie Powiatu Hajnówka występują następujące czynniki szkodliwe dla zdrowia:

Czynniki nie ropopochodne

- benzen – liczba osób w kontakcie 14 osób
- WZW B i WZW C- liczba osób w kontakcie 539 osoby

Czynniki ropopochodne

- olej bazowy niespecyfikowany-3 osoby
- niskowrząca benzyna niespecyfikowana -11 osób
- olej kreozotowy -16 osób

Promieniowanie jonizujące -11 osób w kontakcie

Procesy technologiczne

- Prace związane z narażeniem na pył drewna twardego- liczba osób w kontakcie 404 w tym powyżej NDS dla pyłów drewna twardego 4 osoby.

Ogółem w kontakcie z czynnikiem rakotwórczym pracuje 980 osób

6.7 Ocena sytuacji w zakresie występowania chorób zawodowych

W roku 2005 wydano 20 decyzji o stwierdzeniu chorób zawodowych i 1 decyzję o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej.

Stwierdzono 20 chorób zawodowych:

- 18 przypadków boreliozy
- 1 przypadek wyprysku kontaktowego skóry rąk
- 1 przypadek niedowładu mięśni przywodzących i napinających fałdy głosowe z niedomykalnością głośni i trwałą dysfonią.

Sytuacja w zakresie chorób zawodowych w rozbiciu na stwierdzane jednostki chorobowe przedstawia się następująco.

Tabela nr 9

Jednostka chorobowa	Liczba stwierdzonych chorób w latach	
	2004	2005
1. Choroby narządu głosu wywołane nadmiernym wysiłkiem głosowym	-	1
2. Kleszczowe zapalenie mózgu i opon mózgowo-rdzeniowych	2	-
3. Gruźlica płuc	1	-
4. Borelioza	7	18
5. Wyprysk kontaktowy skóry rąk	-	1
Razem	10	20

Jak wynika z tabeli najczęściej stwierdza się chorób wywołanych przez zarażone kleszcze. Są to przypadki zachorowań wśród grupy ryzyka, głównie u pracowników leśnych oraz u rolników indywidualnych

Teren powiatu hajnowskiego jest terenem endemicznego występowania kleszczy. W ostatnich latach wzrosła wykrywalność chorób przenoszonych przez kleszcze, głównie dzięki badaniom przesiewowym prowadzonym wśród pracowników z grup ryzyka.

7. Ocena stanu sanitarnego placówek oświatowo-wychowawczych i higieny procesów nauczania

W 2005 roku nadzorem sanitarnym objęto 49 zakładów oświatowo-wychowawczych, w tym:

- 8 przedszkoli,
- 16 szkół podstawowych i filią,
- 13 gimnazjum,
- 7 szkół ponadgimnazjalnych (2 licea ogólnokształcące, 2 licea profilowane, 1 zasadnicza średnia szkoła zawodowa, 2 technika)
- 1 dom dziecka,
- 1 internat (w drugim internacie ZSZ w Hajnówce w roku szkolnym 2005/2006 nie byli kwaterowani uczniowie)
- 1 warsztaty szkół średnich,
- 1 stałe schronisko szkolne,
- 1 szkołę wyższą/Zamiejscowy Wydział Zarządzania Środowiskiem Politechniki Białostockiej w Hajnówce/,
a także 8 placówek sezonowych zimowego i letniego wypoczynku dzieci i młodzieży.

Ocenę warunków sanitarnych w szkołach i innych placówkach oświatowo-wychowawczych przeprowadzano w oparciu o wyniki kontroli stanu sanitarno-higienicznego i technicznego pomieszczeń i bezpieczeństwa sprzętu. W szkołach podstawowych, filiach i gimnazjach dodatkowo o wyniki badania umeblowania pomieszczeń do nauki i o ocenę rozkładu zajęć oraz dożywiania dzieci i młodzieży.

Na podstawie dokonanych w 2005 roku kontroli stwierdza się, że w niektórych placówkach przestrzeganie ustaw, rozporządzeń i norm higienicznych nie jest w pełni zadowalające.

W związku z powyższym w 2005 roku wystawiono 13 decyzji administracyjnych nakazujących poprawę stanu technicznego pomieszczeń. Do najczęściej stwierdzanych nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarno – technicznego należały: brudne ściany i sufity, zniszczone podłogi w pomieszczeniach sanitarno – higienicznych, korytarzach i salach dydaktycznych.

W 2005 roku stan techniczny obiektów na terenie powiatu zasadniczo nie poprawił się.

Poprawiło się natomiast przestrzeganie norm higienicznych w zakresie umeblowania. W 2005 roku oceny umeblowania dokonano we wszystkich szkołach podstawowych oraz filiach tych szkół i gimnazjach. W 66 oddziałach skontrolowano ogółem 1106 stanowisk pracy uczniów .

Stwierdzono używanie mebli niedostosowanych do wzrostu tylko w 1 placówce. Ogółem 9 osób siedziało w nieprzystosowanych do wzrostu meblach, co stanowi 0,8 % sprawdzonych uczniów. W porównaniu do 2003, w którym to procent dzieci siedzących w nieprzystosowanych do wzrostu meblach wynosił 2, w 2005r. zmniejszył się do 0,8 % .

W większości szkół poprawiło się także przestrzeganie zaleceń higienicznych Głównego Inspektora Sanitarnego dotyczących tygodniowych rozkładów zajęć w szkołach podstawowych i gimnazjach. Dokonano analizy tygodniowych rozkładów zajęć we wszystkich szkołach podstawowych i gimnazjach na terenie powiatu. Oceniono tygodniowy rozkład zajęć w 124 oddziałach, 64 w szkołach podstawowych i 60 w gimnazjach. Na podstawie oceny dokonanej w oparciu o wytyczne Głównego Inspektora Sanitarnego pod względem higienicznym zastrzeżenia budziły rozkłady zajęć w 34 oddziałach szkoły podstawowej i 28 oddziałach gimnazjum w 10 szkołach.. Porównując to do roku poprzedniego ilość oddziałów ze stwierdzonymi nieprawidłowościami zmniejszyła się z 56% w 2004 do 48 % w 2005r. W prawie każdym z rozkładów zajęć występują przedmioty trudne na 1 lub po 5 lekcji, co jest niezgodne z zaleceniami.

Częstym problemem występującym w placówkach jest brak właściwych warunków do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego oraz brak lub niewykorzystywane warunki do utrzymania higieny osobistej po tych zajęciach. Skontrolowano wszystkie szkoły pod tym kątem, w tym 5 obiektów szkolnych nie posiada sali gimnastycznej lub rekreacyjno zastępczej. Są to Szkoła Podstawowa Nr 3 w Hajnówce, Gimnazjum w Czeremsze, Szkoła Podstawowa i Gimnazjum w Dubinach, Niepubliczne Liceum Ekonomiczne przy ZDZ w Hajnówce i Szkoła Filialna w Łosince (Zespół Szkół Specjalnych posiada dostęp do sali gimnastycznej Zespołu Szkół Nr 2). Dostępu do sali gimnastycznej nie posiada 589 uczniów, co stanowi 1,7% uczniów uczęszczających do szkół.

Natryskownie posiada 12 na 21 obiektów szkolnych (jedna z nich ma natryskownie nieczynne) używane w zasadzie tylko po dodatkowych zajęciach sportowych.

Podczas kontroli prowadzono również ocenę dożywiania w szkołach podstawowych i gimnazjach. Poniżej wymieniono formy prowadzonego żywienia przez szkoły w 2005 roku oraz liczbę uczniów z nich korzystających w porównaniu do roku 2004.

Tabela nr 10.

	Rok	Szkoły podstawowe i gimnazja
Ogólna liczba uczniów	2004	4801
	2005	5000
Liczba dzieci korzystających z pełnych obiadów	2004	2171
	2005	1694
Liczba dzieci korzystających z posiłków jednodaniowych	2004	710
	2005	1331
Liczba dzieci korzystających z napoju, mleka, śniadania.	2004	157
	2005	292
Razem liczba dzieci korzystających z różnych form dożywiania		3038
	2004	63,3%
	2005	3329 66,5%

Jak wynika z powyższej tabeli zwiększyła się nieznacznie liczba dzieci szkół podstawowych i gimnazjów korzystających z różnych form dożywiania w szkole z 63,3% w 2004r. do 66,5% w 2005 roku.

Ogólnie na 5000 uczniów uczęszczających do szkół podstawowych i gimnazjów w 2005r. 66,5% korzysta z jakiejś formy dożywiania: 1694 korzysta z obiadów pełnych, 1331 z posiłków jednodaniowych, 12 z organizowanych śniadań i 292 z podawanych napojów (mleko lub mleko z bułką, herbata). Część posiłków jest całkowicie finansowana przez gminę, a mianowicie 964 obiadów pełnych i 431 obiadów jednodaniowych i 3 śniadania co stanowi 42% wszystkich spożywanych posiłków w szkole podstawowej i gimnazjum.

Na podstawie przeprowadzonych kontroli w 2005 roku stwierdzono, że opieka medyczna nad dziećmi i młodzieżą szkolną nie uległa zasadniczej zmianie w stosunku do lat ubiegłych.

Opieka lekarska prowadzona jest tylko zadaniowo i związana jest głównie z planowanymi szczepieniami dzieci. Pielęgniarki oraz higienistki szkolne mają pod opieką kilka szkół, często w różnych gminach, dlatego też opieka pielęgniarska nie obejmuje dostatecznie wszystkich uczniów. W 4 z nich w ogóle nie zapewniono opieki pielęgniarskiej.

W 2005 roku poprawiło się przestrzeganie ustawy z dnia 11 stycznia 2001 roku o substancjach i preparatach chemicznych w zakładach nauczania i wychowania. Uporządkowano w większości sprawę przeterminowanych substancji i preparatów chemicznych, które w świetle prawa są odpadami, przekazując je do utylizacji. Zespół Szkół z Dodatkową Nauką Języka Białoruskiego w Hajnówce przekazał do utylizacji 116 kg odczynników chemicznych w tym wszystkie przeterminowane niebezpieczne, Zespół Szkół Ogólnokształcących 170kg, Zespół Szkół Zawodowych 38kg. Łącznie przekazano do utylizacji 324 kg odczynników i substancji chemicznych przeterminowanych. W szkołach znajduje się jeszcze około 50 kg substancji i preparatów niebezpiecznych przeterminowanych.

W 2005 roku dokonano oceny wypadków i urazów wśród uczniów wszystkich szkół podstawowych na terenie powiatu za rok szkolny 2004/2005.

Na terenie powiatu hajnowskiego do 17 szkół podstawowych i filii w roku szkolnym 2004/2005 uczęszczało 1552 dziewcząt i 1558 chłopców. W czterech z nich nie notowano żadnych wypadków. W 13 szkołach 56 dziewcząt i 68 chłopców uległo w tym czasie wypadkowi, urazowi lub odniosło obrażenia ciała. Stanowi to 3,6% dziewcząt i 4,4% chłopców. Zanotowano wzrost wypadkowości w porównaniu do roku ubiegłego, w którym wypadkom/urazom /obrażeniom uległo 1,8% dziewcząt i 3,1% chłopców.

Odnotowano 3 wypadki drogowe. Chłopak jadąc na rowerze przewrócił się i doznał zwichnięcia kończyny, dziewczyna i chłopak przechodząc przez jezdnię zostali potrąceni przez samochód i doznali ogólnych obrażeń ciała. Po wypadku chłopcy zostali umieszczeni w szpitalu.

Najwięcej wypadków zdarzyło się w szkole w czasie przerwy. Stanowiły one 57 % ogółu wypadków wśród dziewcząt i chłopców.

Głównym zdarzeniem będącym przyczyną wypadku/urazu/obrażenia było potknięcie się ucznia. Zdarzenie to stanowiło 89% przypadków wśród dziewcząt i 75% przypadków wśród chłopców.

Najczęstszym skutkiem po wypadku w szkole było otarcie/skaleczenie/rana zarówno wśród dziewcząt jak i chłopców (po 26 wypadków wśród chłopców i dziewcząt), następnym pęknięcie /złamanie w obrębie kończyny górnej (9 przypadków wśród dziewcząt i 18 wśród chłopców).

Najczęstszym miejscem zdarzenia był korytarz szkolny (47,8% wypadków wśród dziewcząt i 41,2% wypadków wśród chłopców) i sala gimnastyczna/ rekreacyjna (30,3% wśród dziewcząt i 19,1% wśród chłopców).

Najczęściej do wypadku dochodziło na parkiecie i terakocie podczas biegania na korytarzu na przerwach śródlekcyjnych i na zajęciach sportowych.

Kontuzjom sportowym uległo 19 chłopców i 19 dziewcząt. Najczęstszą przyczyną kontuzji było potknięcie się wśród chłopców i niewłaściwy ruch wśród dziewcząt. W czasie wypadków notowano obecność osób trzecich, w szczególności nauczycieli wychowania fizycznego zarówno wśród dziewcząt jak i chłopców. Czynność w czasie, której doszło do wypadku była nadzorowana przez osobę dorosłą w 48 przypadkach dziewcząt i 36 przypadkach chłopców.

Głównymi czynnikami, które przyczyniły się do wypadku zarówno wśród dziewcząt jak i chłopców były zaniedbania ze strony poszkodowanego ucznia. Na drugim miejscu było brak zdolności motorycznych poszkodowanych zarówno wśród dziewcząt jak i chłopców.

Po wypadku w szkole udzielono pomocy przez pielęgniarkę szkolną dla 38 dziewcząt i 36 chłopców. Do przychodni odesłano 15 dziewcząt i 12 chłopców. Po wypadku drogowym 2 chłopców umieszczono w szpitalu.

8. Działania oświatowo-zdrowotne i promujące zdrowie w powiecie

Działania promujące zdrowie służą do zmniejszenia skutków bądź eliminacji nieprawidłowości w zakresie zachowań zdrowotnych społeczeństwa zawartych w Narodowym Programie Zdrowia na lata 1996 – 2005. Dotyczą one głównie:

- małej aktywności fizycznej
- nieprawidłowego odżywiania
- niskiego poziomu higieny osobistej
- rozpowszechnienia próchnicy
- nadmiernego spożycia alkoholu
- palenia papierosów
- używania substancji psychoaktywnych

W zakładach opieki zdrowotnej zadania prozdrowotne realizowane są poprzez zapobieganie i profilaktykę chorób podczas rutynowej pracy lekarzy i pielęgniarek (rozmowy uświadamiające, instruktaże, pokazy, rozdawnictwo, formy wizualne). Każda placówka realizuje działania wynikające z jej specyfiki i potrzeb, a także z aktualnych zagadnień epidemiologicznych powiatu i sytuacji ogólnokrajowej.

Wszystkie zakłady opieki zdrowotnej organizowały dodatkowo spotkania ze specjalistami, cieszące się bardzo dużym zainteresowaniem miejscowej ludności. Zakłady przeprowadzały specjalistyczne badania m.in. spirometryczne, badania w kierunku osteoporozy, cukrzycy, prostaty, chorób naczyniowych, badania wykrywające wady słuchu i wzroku. Organizowano po kilka akcji w placówkach, dlatego też duża liczba zainteresowanych osób mogła skorzystać z badań i porad.

W 2005 roku realizowano następujące programy profilaktyczne wśród mieszkańców powiatu:

- Program wczesnego wykrywania chorób układu krążenia
- Program profilaktyki przewlekłej obturacyjnej choroby płuc
- Oddział Położniczo Ginekologiczny Szpitala SP ZOZ kontynuuje program pierwotnej profilaktyki wad cewy nerwowej oraz program edukacji kobiet ciężarnych i kobiet w połogu. Rozpoczęto też prace nad wdrażaniem programu „Szpital przyjazny dziecku”

W SP ZOZ zorganizowano konferencję na temat zdrowia kobiety w XXI wieku oraz nowych trendów w karmieniu piersią. Temat konferencji związany był z realizacją hasła roku ogłoszonego przez Światową Organizację Zdrowia, które brzmiało „Niech matka i dziecko będą najważniejsi”

Wszystkie placówki nauczania i wychowania prowadzą prozdrowotną edukację dzieci i młodzieży. Odbywa się ona poprzez realizację ścieżek edukacyjnych, nauczanie zintegrowane, akcje i imprezy prozdrowotne, festyny rodzinne integrujące całe środowisko szkolne i rodziców. Zagadnienia z zakresu wychowania zdrowotnego są ujmowane szczegółowo w programach profilaktycznych i wychowawczych opracowywanych przez wszystkie placówki.

Dużym zainteresowaniem cieszą się zdrowotne programy przeznaczone dla dzieci i młodzieży w określonym wieku, dotyczące uzależnień, higieny, profilaktyki chorób, zdrowia psychicznego. Szkoły i przedszkola nawiązują współpracę z Policją, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną, Strażą Pożarną, PSSE w trakcie wdrażania powyższych programów, wspólnych akcji prozdrowotnych, szkoleń nauczycieli, pedagogizacji rodziców.

Na terenie powiatu realizowane są kolejne edycje programów edukacyjnych polecanych i koordynowanych przez PSSE:

- „Stres pod kontrolą” – przeznaczony dla maturzystów
- „Różowa wstążeczka” – dla dziewcząt szkół ponadgimnazjalnych
- Program pierwotnej profilaktyki wad cewy nerwowej – dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych
- „Kleszcz mały czy duży nic dobrego nie wróży” – klasy II gimnazjalne
- „Radosny uśmiech, radosna przyszłość” – klasy II szkół podstawowych
- „Dbam o swoje zdrowie” – dla przedszkolaków
- Program profilaktyki WZW typu A - realizowany w przedszkolach i zakładach żywnościowych

W 2005 roku zostały przeprowadzone wspólne akcje prozdrowotne PSSE i Starostwa Powiatowego w Hajnówce:

- Akcja „Zdrowy styl życia” - dla uczniów szkół podstawowych, związana z Dniem Dziecka i Światowym Dniem bez Papierosa
- Powiatowy konkurs wiedzy o HIV/AIDS dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych.

Obie akcje sponsorowane były przez Starostwo Powiatowe w Hajnówce.

Wnioski i postulaty

1. Mimo znacznej poprawy stanu sanitarno-technicznego nadal zakłady opieki zdrowotnej nie spełniają obowiązujących wymagań określonych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 22.06.2005r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać pod względem fachowym i sanitarnym pomieszczenia i urządzenia zakładu opieki zdrowotnej (Dz. U. Nr 116 poz. 985 z późn. zm.).

Istnieje pilna potrzeba kontynuacji działań w kierunku dalszej poprawy stanu sanitarno-technicznego obiektów użyteczności publicznej, w szczególności w zakładach opieki zdrowotnej.

2. Systematyczne działania w kierunku zapewnienia przydatnej jakości wody do spożycia dla ludzi we wszystkich eksploatowanych wodociągach poprzez realizację „centralizacji” zaopatrzenia w wodę, polegającej na modernizacji (rozbudowa stacji uzdatniania i procesów technologicznych) istniejących dużych wodociągów oraz rozbudowie sieci wodociągowej i stopniowym wyłączeniu z eksploatacji wodociągów o małej produkcji i nie posiadających urządzeń uzdatniających.

3. Dalsza rozbudowa sieci wodociągowej i zapewnienie wszystkim mieszkańcom wsi i osiedli wody wodociągowej o odpowiedniej jakości.
4. Podjęcie działań mających na celu zapewnienie odpowiednich warunków do kąpieli i uprawiania sportów wodnych przez okres całego roku mieszkańcom powiatu, w tym również podniesienie standardu wyposażenia sezonowych odkrytych basenów i kąpielisk prowizorycznych.
5. Z zebranych danych wynika, że na wskutek działań kontrolnych nastąpiła poprawa stanu sanitarnego stacjonarnych zakładów żywności i żywienia. Niemniej jednak nadal są przedsiębiorstwa nie przestrzegające lub lekceważące podstawowe zasady w obszarze zapewnienia bezpieczeństwa wytwarzanej bądź oferowanej żywności. Zapewnienie bezpieczeństwa żywności powinno być priorytetowym zadaniem wszystkich przedsiębiorców.
6. W 2005r tylko jeden zakład wdrożył i przestrzega zasad systemu HACCP. Większość zakładów wykazuje słabe postępy we wdrażaniu w/w systemu. Niezbędne jest konsekwentne prowadzenie działań w zakresie egzekwowania w nadzorowanych zakładach opracowywania i wdrażania zasad GHP/GMP, a w dalszej kolejności zasad systemu HACCP.
7. W zakładach znajdujących się pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Hajnówce występuje szereg zagrożeń zawodowych. Wśród osób narażonych, pracujących w warunkach przekroczonych normatywów higienicznych największy procent stanowią osoby narażone na hałas. Jest to związane z położeniem powiatu hajnowskiego w sąsiedztwie Puszczy Białowieskiej, co się ściśle wiąże z rozwiniętym od wielu lat przemysłem drzewnym. Park maszynowy w niektórych zakładach jest przestarzały, a więc działania w kierunku obniżenia parametrów hałasu nie przynoszą w pełni pożądanych efektów. Stosowane są zatem rozwiązania techniczne i organizacyjne w kierunku ochrony pracowników (rotacja stanowiskowa, przerwy w pracy i używanie ochron osobistych przez pracowników).
Nadal duży procent chorób zawodowych stwierdza się u pracowników, których czynności zawodowe są związane z przebywaniem w terenach endemicznego występowania kleszczy. Jest to również ściśle związane z położeniem powiatu hajnowskiego.
8. W szkołach wiejskich i miejskich infrastruktura do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego jest niewystarczająca. Niewystarczające jest również wykorzystanie istniejących natryskowni po lekcjach wychowania fizycznego. Dotyczy to zarówno szkół wiejskich jak i miejskich.
9. Istnieje konieczność zwiększenia opieki medycznej nad uczniami. Pielęgniarki oraz higienistki szkolne mają pod opieką po kilka szkół, często w różnych gminach, opieka nie jest więc dostateczna.

Państwowy Powiatowy
Inspektor Sanitarny w Hajnówce

mgr inż. Irena Augustyniak